

OUD VOOR NIEUW

Zoals met het oude en nieuwe jaar, vergaat het ook de stolpen. Oud wordt ouder en de boeren-wijsheid van 'het staat honderd jaar en het hangt honderd jaar' heeft soms een keerzijde. Dat de boerderij 'op' is. Dan is nieuwbouw op zijn plaats. Maar zeggen wij erbij: niet te snel oordelen, een stolp gaat vaak nog jaren mee als de constructie goed is. En de vele na eeuwen nog fiere vierkanten bewijzen dat. In dit nummer (voortaan geheel in kleur) zijn er artikelen over zowel oud voor nieuw (Valkoog) als oud met nieuwe inhoud (Aartswoud). Ook aandacht voor sloopplannen in Oostwoud en Wieringen, schoorsteen teksten en een terugblik op onze najaarsexcursie.

Piet voor Pieter

Na 21 jaar advieswerk neemt onze bouwkundig adviseur Pieter Prett afscheid. Hij gaf maar liefst 552 adviezen op locatie, in heel

Noord-Holland. Pieter zal worden opgevolgd door Piet Tamis die zijn sporen ruimschoots verdiende als bouwkundige. Dat is ook te zien in zijn woonstek; een monumentale stolp in Oudorp. De Binnenkijker gaat er op bezoek in dit nummer.

Werk aan de winkel

2013 wordt een remake van 2003 Jaar van de boerderij, weliswaar op bescheiden schaal. Er komt aandacht voor gerichte advisering naar o.a. gemeenten in de nieuwe versie van 'De dans der daklichten'. Met de nieuwe, vrijere regelgeving wordt voorlichting en advieswerk nog belangrijker. Ook gaat de leskist voor scholen van start, is er aandacht voor 'Knoopperven' en is er de verkiezing van de Boerderij van het jaar. Ons aantal Vrienden breidt nog steeds uit en het onlangs aangevulde bestuur heeft er zin in!

Excursiedeelnemers naar een Beemster stolp.

In de Polderhuis-stolp van Wieringerwaard.

Winterpracht rond witte piramiden. Hier bij de secretariaatsstolp in Bergen.

INHOUD

- ▲ Excursie Beemster vierkant succes
- ▲ Nieuw leven in Aartswoud
- ▲ Oud en nieuw in Valkoog
- ▲ Kiek 21 & 22
- ▲ Binnenkijker
- ▲ Boer & Jongens
- ▲ Stolpen in het nieuws

hoope.architekten

Al meer dan 30 jaar een begrip in Noord-Holland.

Uw stolp eigentijds verbouwen? Wij helpen u graag!

- Nieuwbouw
- Verbouw
- Restauratie
- Renovatie
- Interieur

HOOPE ARCHITEKTEN BNA | TEL: 072 533 74 85
INFO@HOOPEARCHITEKTEN.NL | WWW.HOOPEARCHITEKTEN.NL

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

- nieuwbouw
- verbouw
- renovatie
- onderhoud
- houtskeletbouw
- machinale houtbewerking
- kozijnenspuiterij

M.C. van Voordenstraat 2, 1483 GB De Rijp tel: 0299 673487 fax: 0299 674626 www.duinmaijer.nl

rieten dak?

scherpe premie,
toch goed verzekerd!
kijk op de-jong.nl

deJong
0223 68 87 88

ALKMAAR DEN HELDER SCHAGEN

Sinds 1924 een begrip in de regio

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, 1682 NS Zwaagdijk-Oost
telefoon: 0229 - 262140, mobiel: 06 - 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

Heeft u bouwplannen?

Bouwer van burger- en utiliteitsbouw, restauratie, renovatie, onderhoudswerken en projectontwikkeling.

Akerbouw bv
BURGER- EN UTILITEITSBOUW

BOUW GARANT

Akerbouw b.v. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest T: 0251-315817 www.akerbouw.nl

LANDELIJK WONEN.nl

TE KOOP

Spanbroekerweg 129, Spanbroek

Werkelijk een plaatje deze stolpboerderij! Gelegen op ruim 1.700 m2 grond met een schitterend aangelegde tuin in wisselende sferen. Een vijver, veranda en mogelijkheid voor diverse zitjes. De stolp is in 1996 geheel nieuw gebouwd en heeft een ruime woonkeuken, riante woonkamer, kantoor, vier slaapkamers en een luxe badkamer. Naast de stolp bevindt zich een grote garage met zolder.

Vraagprijs € 725.000,- k.k.

AGRITEAM NOORD-HOLLAND B.V.
Noordervaart 30 * 1841 HA Stompforen
Tel. 072-5039797 * E-mail noordholland@agriteam.nl

www.landelijk-wonen.nl

ZORGBOEDERIJ "DE HULST"

SANDER DOUMA ARCHITECTEN BNA BV
Tel.: 072-5039847 www.sanderdouma.nl

EXCURSIE BEEMSTER VIERKANT SUCCES

Exact 50 deelnemers aan de excursie langs vier stolpen in de jubilerende Beemster genoten zaterdag 3 november evenzeer met volle teugen van de vormen, vierkanten, constructies, indelingen, kleuren, materiaalgebruik, details en erven als van het gastvrije onthaal en de boeiende verhalen van de stolpeigenaren.

De dag was al vroeg begonnen in 't Beemster Spijshuis te Middenbeemster waar de stolpisten onder het gerinkel van koffiekopjes en gebaksvorkjes werden onthaald. Dat geluid, vermengd met het gezellig geroezemoes van de verzamelde stolpisten, deed nog het meest denken aan een druk en doening bijenvolk dat op het punt van uitzwermen staat. Deze goedmoedelijke sfeer tekende de speciale Beemster editie van de jaarlijkse stolpenexcursie.

Op pad

Verdeeld over twee groepen bezochten de stolpisten in de ochtend om en om twee stolpboerderijen, een aan de Volgerweg en een aan de Middenweg. De stolp aan de Volgerweg kenmerkt zich door drie houten gevels en een dito topgevel waarmee Volgerweg 1 meteen model staat voor het oudst toegepaste stolpmodel in de Beemster. De smaakvol ingerichte en deels nog onder constructie zijnde stolp (1650) ligt bijzonder fraai op een zeer ruim erf, dat aan de achterzijde sprookjesachtig overkomt. De stolp ademt nog een sterk agrarisch karakter. De 'Eenhoorn' (voorheen 'De Omval') daarentegen is van een grootstedse allure. De voorgevel lijkt zo weggelopen uit de Amsterdamse grachtengordel, dat net als de Beemster de

Werelderfgoedstatus verwierf. De achterzijde van deze imposante stolp is echter louter praktisch op het agrarisch bedrijf ingericht. De zijgevel uitgevoerd als houten weeg met zeer bijzondere koeraampjes in de staart. Binnen is het rijke verleden tastbaar en wordt herleefd dankzij de amusante en rake observaties van de bewoner, de heer Van Druten. Zoals het verhaal van de niet bange haas, die elke dag op zijn gemak het voorerf passeert. De rijke sfeer van het interieur wordt doorgezet in het bijna parkachtige erf.

Dijk en dorp

Broedersbouw aan de Oostdijk is een grote en voornamelijk stolpboerderij waar de pachter recent zijn agrarische activiteiten heeft gestaakt. In die sfeer bewonderen de deelnemers aan de excursie deze boerenkathedraal met een dubbel en leeggeruimd vierkant met gemetselde binnenmuren en hardstenen dorpels. Het gebaat van de schapen is nog hoorbaar tussen de kris kras opgestelde karren. De koestal is leeg. In het gezellige woongedeelte herkent men het nuchtere boerenleven. Piet Kooij is boer af, maar wil zijn levensdagen wat graag op het erf van Broedersbouw slijten. Dat idee vindt veel instemming.

Broedersbouw: bezoekers in de zomertijd.

Hoe anders is de sfeer en de uitstraling van de stolp aan de Rijperweg, die ooit aan de rand van het dorp Middenbeemster lag, maar ondertussen is opgenomen in oudere nieuwbouw. Beemsterlant is een boerenoase in zijn eigen uitbreidingsplan, zou je kunnen zeggen, maar de plek is zo verstild en zo vol van traditie dat de gepaste trots van de bewoners, de familie Jansen, over hun woonboerderij de stolpisten zonder veel moeite overtuigt. De woonbestemming is smaakvol ingedeeld met veel eigenhandig gemaakte detaillering. De theaterzaal op de zolder van het vierkant is een heel bijzondere afsluiting van deze geslaagde excursie. ▲

Welkom in de stolp Volgerweg 1, Beemster.

Deelnemers in De Eenhoorn

Beemster 400? Maarten tekende al voor de volgende 400 jaar!

SCHREPEL 12 DE GOORN - TEL.: 0229 - 540996

WWW.MAARTEN-KONING.NL

Middenweg / Middenbeemster

WEIJNTJES
HANG- EN SLUITWERK

Amsterdam Z.O. Amsterdam
Utrecht Bussum 's-Hertogenbosch

WWW.WEIJNTJES.NL

SCHILDERSBEDRIJF
VAN BENSCHOP

DE
VERFFRAAIER!

Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.

Werkt ook met verven op natuurlijke basis.

T 06 - 22 799 263 - info@vanbenschop.nl
Wognum - www.deverffraaier.nl

Van Lierop

Conserveert & Herstelt Hout | Verdrijft Vocht

Houtinsectenbestrijding | Zwamsanering | Houtrestauratie | Vochtwering

Controleert uw stolp
gratis op aantasting

De grootste vriend
van de stolp

BEL: Heerhugowaard 072 5741856 Tevens vestigingen in Assen en Alphen a/d Rijn www.vanlierop.nl
ISO 9001, VCA* & KOMO gecertificeerd. Lid NVPB. 50 jaar ervaring. Schriftelijke garantie.

Met gevoel voor de stolp!

nieuwbouw
verbouw
restauratie

Architektenburo Cornelis de Jong bna.

Architekten: Bert van Langen en Ko Graas
Middenbeemster, telefoon 0299 681407, website www.abcdj.nl

Timmerfabriek Visser

Kozijnen, ramen, deuren, trappen,
schuifpuien, balustrades en lijstwerk.

Voor nieuwbouw of renovatie

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

NIEUW LEVEN IN AARTSWOUD

Naast de kerk van Aartswoud staat een bijzondere boerderij, een 'onvolledige stolp'. Na het beëindigen van het agrarische bedrijf kwam leegstand en dreigde verval. De plannen die gaandeweg werden ontwikkeld hebben intussen vorm gekregen: een zorgboerderij in combinatie met het Rundveemuseum.

De restauratie is recentelijk afgerond. Woningbouwcorporatie IntermarisHoeksteen heeft de bijzondere stolp geschikt gemaakt voor bewoning door tien mensen met een verstandelijke beperking. De bewoners worden begeleid door een ondersteunend zorggehtpaar dat zijn intrek neemt in het voorhuis. Bij oplevering omvat de boerderij zeven studio's en drie appartementen.

Samenwerking

IntermarisHoeksteen vindt het, als maatschappelijke organisatie, belangrijk dat ook doelgroepen die niet gemakkelijk toegang krijgen tot de woningmarkt, een eigen thuis krijgen. 'Dit project voldoet aan deze doelstelling. We hopen dat de bewoners hier straks met veel plezier zullen wonen en werken', aldus Bob Wijnberg van de corporatie. 'Uniek aan dit project is de samenwerking', vertelt hij verder. 'Er wordt met veel verschillende partijen samengewerkt. Zoals de gemeente Opmeer, de beheerder (Prinsenstichting), Stichting Rundveemuseum Aat Grootes, de architect (Bureau Sander Douma) en de aannemer. Maar ook na de oplevering zal dit project gebaseerd zijn op samenwerking. De voormalige dars is verbouwd tot woonruimte voor

tien bewoners met een beperking. Zij hebben ieder een eigen kamer met badkamer, maar delen de woonkamer en keuken. Daarnaast is er een slaapruijmtte en kantoor voor de begeleiding die dagelijks aanwezig is. Het geres-taureerde voorhuis wordt straks bewoond door een familie die zich tevens inzet voor de bewoners. De dagbesteding zal onder andere bestaan uit werkzaamheden in het Rundveemuseum. Kortom, een bijzondere manier van samenwerken.'

Bijzonder project

De stolp is zoveel mogelijk in oude glorie hersteld, maar tevens geschikt gemaakt aan de hedendaagse eisen. Bijvoorbeeld de bedstee die intact is gebleven wordt nu als kastruimte gebruikt. Het bijbehorende Rundveemuseum is een 'levend' museum met bedreigde oude Hollandse rundveerassen door raszuivere fok. Een museum met een educatief centrum, dat bezoekers vertelt over de historie van die oude

rassen en over de melkveehouderij en het plattelandsleven in de loop der tijden.

Monument

De stolp is gebouwd rond 1880 en een goed voorbeeld van een vrijwel gave en onaange-taste laat- 19de-eeuwse, onvolledige stolp met aangebouwd voorhuis, aan een historische lintbebouwing. Het bouwhistorisch onderzoek toont onder andere aan dat al sinds de middeleeuwen op deze plaats een hofstede en zelfs een bakkerij aanwezig was. Aan de hand van archiefonderzoek, oude foto's en schilderijen is verantwoord gerestaureerd, met bijvoorbeeld het originele kleurgebruik. Wij van de Boerderijstichting complimente-ren IntermarisHoeksteen voor de restauratie en herbestemming. Een geslaagde combinatie van behoud van cultuurhistorische identiteit en maatschappelijke activiteiten. En we betrekken uiteraard hierbij ook de volhardende initiatiefnemers van het Rundveemuseum. ▲

FOTO'S: HANNIEKE DE BOER

OUD EN NIEUW IN VALKOOG

In Valkoog werd, naast de kerk, de beeldbepalende stolp 'Valkenhof' onlangs gesloopt. Er verscheen een nieuw-bouw-woonstolp voor in de plaats. Jaap de Wit, de auteur van het succesvolle standaardwerk over de stolpen in de regio Schagen, dook in de historie en vertelt.

Oorspronkelijk moet 'Valkenhof' een langhuis-stolp of een 'onvoltooide' stolp met voorhuis zijn geweest. Van dat laatste type hebben er meer in Valkoog en omgeving gestaan, gezien ook de inventarislijst van 1805, opge-maakt naar aanleiding van het overlijden van de toenmalige eigenaar Pieter Peetoom. Daar-in worden namelijk de goederen die zich in het voorhuis bevonden vermeld, alsmede het aantal toen gestalde koeien. Pieter Peetoom was een tamelijk welgestelde boer want hij hield er ook nog twee paarden op na met een chaise (boerenwagen). Bij zijn boerderij be-hoorde dertig geers land (ca. 9 ha.). In het type boerderij met voorhuis dat hij bewoonde kon-den hoogstens tien koeien worden gestald

Voorgevel en linker zijgevel oude stolp.

(acht meter) en Peetoom bezat acht stuks melkvee met een paar kalveren. De stallengte zal dus vier maal twee stallen zijn geweest; het is niet aannemelijk dat een gedeelte van de koestal onbezet was. Dat aantal koeien komt goed overeen met zijn hoeveelheid land want 1 koe per hectare was het gebruikelijke aantal. Er werd vooral kaas gemaakt van de melk en in het achterend lagen volgens de inventarislijst 15 kaasjes. Zijn veestapel betond voorts uit 13 schapen, 8 lammeren, een mest-varken, een karnhond (voor de kaasbereiding), drie kippen en een haan. Voor die tijd een gro-te boer te noemen.

De stolp vergroot

Na het overlijden van Pieter erfde zijn 'dienst-meid' Trijntje Rens het gehele bezit. Zij trad in het huwelijk met Thijs Dekker uit Schagen. Hij vergrootte de stolp door er een extra vierkant achter te plaatsen waarmee stallengte en hooiberging aanzienlijk toenamen. In 1832 was deze verbouwing al ingetekend in het ka-dastrale plan. Het voorhuis blijkt nog aanwe-zig. Gezien de kadastrale kaart uit de periode 1840-1842 werd de boerderij nogmaals ingrij-pend verbouwd. Het voorhuis wed afgebroken

Voorgevel en rechter zijgevel oude stolp.

Voordeur met bovenlicht oude stolp.

en de dors verbreed door middel van een over-stek aan het vierkant. Het woongedeelte werd onder het stolpdak gesitueerd. De voorste ge-bintstijlen kwamen daarmee in het woonge-deelte te staan, een ervan midden in de woonkamer en de tweede in een kast. De scheidingswand met schouw tussen het woongedeelte en de hooiberging kwam door deze rigoureuze ingreep zeer ongebruikelijk wel twee meter achter het voorste gebint te staan. Desondanks had de boerderij uiterlijk de vorm van een Noord-Hollandse normaal-stolp.

Verval en nieuwbouw

De laatste boer op deze plaats was veehouder Piet Kant. Door de tand des tijds en latere leegstand raakte de boerderij meer en meer in verval. De familie E. de Vries verwierf ten-slotte de boerderij om deze te renoveren. Maar de bouwkundige situatie, het verval en houtworm, gevoegd bij de hoge renovatiekos-ten, ook vanwege de ongewone indeling, ga-ven de doorslag tot nieuwbouw. Eind oktober 2012 kwam deze, iets ten westen van de oude boerderij, gereed waarna de oude stolp met zijn hele historie werd afgebroken. Dat is even wennen voor de Valkkogens. Maar er staat tenminste weer een boerderij, althans de bouwmassa. Het lijkt me beter dan een prot-serig landhuis en zo blijft de beeldbepalende piramidevorm toch behouden.

Jaap de Wit

FOTO: MART GROENTJES

Sloop van de oude stolp, Valkoog

De oude stolp in Valkoog

Nog bij elkaar: de nieuwe en de oude stolp.

FOTO: JAAP DE WIT

NOOITGEDACHT

Ik zit in de trein naar Amsterdam. Bij station Castricum valt mijn oog altijd op Hoeve Nooit-gedacht. Ingeklemd tussen het spoor en volle parkeerterreinen. De naam staat in schoon-schrift geschreven op de vaalgroene dorsdeuren. Het voorhuis gaat verborgen achter struikge-was. Tussen de vervallen bijschuren staat een oude trekker. Daarachter iets wat ooit een paar-denbak moet zijn geweest. Op internet zie ik dat Hoeve Nooitgedacht te koop staat. De objectbe-schrijving beslaat welgeteld drie regels. De prijs van deze 'ontwikkelbare locatie' moet nog wor-den overeengekomen. Dat is een eufemisme voor platgooien en nieuwbouw. Aan de hoeve wordt straks nooit meer gedacht.

Bert Lancaster, Wieringen ('100 woorden') ▲

FOTO: MART GROENTJES

FOTO: JAAP DE WIT

IWEMA BOUW
Ook voor een stolpbeleving binnen
06 - 108 26 456

T P A	trigallez peeters van apeldoorn hangelbroek gouwetor architecten bna
H G	

postbus 2190
1620 ed hoorn
t 0229-212919
f 0229-217961
e info@tpahga.nl
www@tpahga.nl

architecten

AJV bouw
sterk in o.a.
traditionele kapconstructies

Verdronkenoord 47-49 ■ 1811 BB Alkmaar
T 072 520 09 63 ■ M 06 222 232 53
ajvbouw@chello.nl ■ www.ajvbouw.nl

Ook adverteren?

Bel of e-mail naar
0229 27 27 00 - carla@ipsis.nl

ipsis
marketing • reclame • internet • crm

MOLENAAR
BERGEN RIETDEKKERS KOEDIJK
072 581 33 97 072 561 44 46
Bekijk onze website op www.molenaarrietdekker.nl

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWV

Dr. Nuyensstraat 20 • 1617 KC Westwoud • www.awfbouw.nl

TE KOOP

Prachtig authentiek stolpvoorhuis van
rijksmonument "De Bisschop" te Uitgeest.
Meer info: 06 28888136 of www.vangulik.nl

KIEK 22

Kiek 22 blijkt in de Beemster.

Gezien het aantal oplossingsgerichte inzendingen (namelijk geen) bleef Kiek 22 een weliswaar mooie maar volstrekt onvindbare stolp. Totdat enkele deelnemers aan onze na-jaarsexcurisie -stolpenexperts van huis uit- verklaarden dat zij plaats en plek op de historische foto wisten te achterhalen. Na hun scherpzinnig speurwerk blijkt het te gaan om de van oorsprong 17e eeuwse langhuisstolp 'De Ark van Noach' aan de Westdijk van de Beemster.

KIEK 23

Een winters beeld van een langhuisstolp in de sneeuw is de sneeuwerige getuigenis van het huidige vierde jaargetijde en meteen een frisse kijk op de nieuwe Kiek. Hierop, achter de kale fruitbomen, het piramidale dak van een stolpboerderij met fors uitgebouwd voorhuis.

Zoveel is op deze foto zeker: het is winter. Toch laat een familie zich hier opgewekt buiten portretteren als was het tijdens de après-ski van een wintersportvakantie in een of ander alpenland. Het gezelschap bestaat uit een moeder met een opgroeiend gezin van vier kinderen. De jongste draagt ze op de arm. Wel zo veilig. Fikkie staat zwart afgetekend en aangeliend met z'n vier pootjes in de sneeuw. Het houten hek met de verticale, wit geschilderde en licht gemodelleerde latten dient als heftig repeterend decor. Een buitengewone winterse arcering op een boerenerf. Poedersneeuw op de daken van stolp en voorhuis, op de takken van de bomen. Erf en landerijen liggen onder een sneeuwtapijt. De witte bult tussen de stammen van de bomen suggereert dat het pad rondom de boerderij sneeuwvrij is gemaakt, waarmee bewust of onbewust toch een kleine alp is nagebootst. Toch ruimte

voor een beetje wintersport. Achter en naast de vier fruitbomen een verzameling hokken en houtstapels met aan het eind van het hek (zoals op dat kaartje van de oudste stolp in de Beemster) een secreethuisje?

Langhuis

Goed zicht op de stolp gaat verloren door de kale bomen op het voorerf, door de wirwar van takken is nauwelijks te zien dat er pannen op het puntdak liggen. Daarom aandacht voor het voorhuis. Fors van afmeting en rijk gedecoreerd bovendien. In de zichtbare zijgevel maar liefst vier kozijnen met een dakkapel ongeveer daar midden boven. De grote ramen tellen twee keer zes ruiten. Vier maal een twaalf(!)ruiter in de achterste helft van de zijgevel. De broekgordijnen geven nog meer cachet. Let op het ritme van de drie rijen rechte muurankers. Op het met pannen belegde zadeldak drie (!) kaarsrechte schoorstenen. De voorgevel is ondanks zijn relatieve eenvoud indrukwekkend evenwichtig ingedeeld met bijna (groot)stedelijke allure. Onderaan twee identieke grote raampartijen met bovenlichten met heel veel ruitjes, die nog het meest aan glas-in-lood doen denken. De luiken met zandlopermotief springen direct in het oog.

Luiken toe

Onder deze winterse omstandigheden zullen de bewoners ze vast en zeker 's nachts sluiten om de kou buiten te houden. Ouderwetse energiebesparing die zeker werkte. Het raam in het bovenste, driehoekige deel van de voorgevel lijkt nog het meest op dat in de zijgevel. Even voornaam met één verschil, dit raam is een negenruiter. Let op het Y-vormige muuranker in de punt. Op de hoeken van de muren en op de punt van de gemetselde gevel drie opmerkelijke ornamenten. Drie urnen met florale en of ooftmotieven. Kortom als u weet waar deze buitenmodel stolpboerderij staat dan verwittigt u onverwijld het secretariaat (zie colofon). Achterop de foto in kriebelschrift 'v.os - v.gent - du Yvens - scher(r)inga - s.v.loosen'. Heeft u daar nog iets aan?

Winter en bewoners bij de stolp van Kiek 23.

B I N N E N

In de Binnenkijker kijken we binnen in de stolp. Nog meer dan de exterieurs van de stolpen zijn de interieurs zeer verschillend. In deze aflevering een Beemster stolp op de plek van ooit een grootschalige buitenplaats.

Aan de Zuiderweg in de Beemster is het bont en lijkt het klimaat milder. Kleurige vlaggetjes en linten links en rechts van de weg. Een mediterrane windje waait door beloverde fruitbomen. Hier heerst een aangenaam ontspannen sfeer. Zo anders dan in het jachtige elders.

Paardenpad

Stolpboerderij 'Vredenburg' (1883) ligt verscholen achter de bomen van de oprijlaan die recht aanloopt op de bakstenen voorgevel met dito topgevel. De oprijlaan heeft alleen in het midden een smal bestraat gedeelte. Precies breed genoeg voor dat ene paard dat sjees of geveerde wagen trok. Het paardenpad is uniek in de Beemster. Het is hier nog het enige straatpatroon dat herinnert aan de 'boerenknecht op vier benen': het paard. Het erf toont zich als een luthof. Fruitbomen met hopen gemaaid gras om de stammen en leilinden als natuurlijke markiezen tegen teveel zon in de woonkamer. De stolp ligt 'inverdan' en dat geeft een sfeer als van een hofje in de stad. Je bent op dezelfde plek tegelijkertijd ergens anders. Ger Ernsting en Wilma Barendsen zijn de even trotse als bedaalde bewoners.

Buitenplaats

De stolp werd gebouwd aan het eind van de oorspronkelijke oprijlaan van de toen al verdwenen buitenplaats 'Vredenburg' (1640-1819). De laatste hovenierswoning is voorjaar 1996 gesloopt. Een brede sloot en de parallel lopende oprijlaan zijn nu de laatste resten van het eens voornamen buiten van de familie

Alewijn. Stolp 'Vredenburg' staat als tuinderstolp bekend, maar is als veehouderij gebouwd met plaats voor 14 koeien op de lange regel. Dat was van korte duur, want in 1896 is de hoeve verkocht en wordt het een tuinderij. Is dit de oorsprong van een ongekend fenomeen: een vierkant met een plafond? Negen lange luiken van drie planken breed sluiten het vierkant van 5 x 6 af van de rest van het puntdak. Hooiopslag was immers niet meer nodig. Het systeemplafond is, als een soort houten meccano, geheel demontabel. Stolp-geschiedenis kent altijd weer een verrassing. Vanaf dat moment dient het vierkant als fruitopslag van bijvoorbeeld de appelsoort 'Present van Engeland'. Het vierkant is opgebouwd uit hergebruikte eiken staanders, volgens Ger en Wil afkomstig uit een eind 19e eeuw gesloopte Beemster poldermolen. De dekbalken zijn overigens van grenen. De stolp heeft aan de voorzijde een minimaal overstek.

Medebewoning lange traditie

Met de start van de tuinderij, begint een lange traditie van medebewoning in 'Vredenburg', zodat 'Ernstinghoeve' ook een passende naam zou zijn geweest. Familie Ernsting kiest van meet af aan voor vormen van medebewoning. Gedwongen door de grootte van de gezinnen en gecombineerd met inwoning van ouders en ongetrouwde broers en zussen. De stolp herbergde dan ook een groot aantal bedsteden en meerdere woonkamer(tjes). De drie rookkanalen (op twee schoorstenen) onder het puntdak zijn daarvan nog het bewijs. Net als de nog sterk

levende herinneringen aan de inwonende oom Jan, tante Hil, tante Neel en moeder. Al of niet gelijktijdig! Feitelijk leeft deze traditie nog voort met aparte studeerkamers en een woonkamer voor familie die komt logeren. Sinds 1972 wonen Ger en Wil in hun 'Vredenburg'. Via een langjarig verbouwingsprogramma zijn ze bezig de stolp naar hun woonwensen in te richten. Veelal eigenhandig (Wil: "Ik ben heel handig, hoor! Deze keukenkast bouwde ik zelf.") en budgetgebonden. Samen ondervonden ze nooit verbouwingstress, eerder plezier in de manier waarop ze de zaken aanpakten. In de vele ruimten die de smaakvol ingerichte boerderij kent, duiken allerlei details op. De keuken blijkt een favoriete plek vanwege het invallende, groen gefilterde licht aan het eind van de dag. De ruime woonkamer met zijn vijf T-ramen en prettig groen geschilderde wanden is een feest. De gang van voorheen de lange regel ruikt nog naar het boerenleven. De moderne badkamer bevindt zich tussen de met III en IV gemerkte inkepingen, de plek voor de staanders van de stal waar ooit koe nummer zeven en acht boven de grup stonden. Leesbare agrarische bouwgeschiedenis boven een chromen warmwaterkraan.

Tevredenburg

Er wordt een 'paard' geleverd, een onderdeel voor een grendel. Ger is daarom afgeleid. Gelegenheid om in gedachten nogmaals de vele bouwdetails van de stolp de revue te laten passeren. Zoals de gootklossen of het eenvoudige lofwerk aan de topgevel. Het ritme van de T-ramen of de kleine houten weeg aan de zijkant. De gemetselde schuur (1920) achter de stolp of de twee regenwaterbakken. De hoekerker naast de darsdeur en het identiek vormgegeven raam in de achtergevel, ooit een huwelijkscadeau! Met een grondmaat van 15 x 15 meter en een relatief klein vierkant is deze Beemster stolp een ware representant van zijn bouwtijd, met daarna een reeks van bouwaanpassingen, ingegeven door veranderende bedrijfsvoering en nieuw gebruik als medebewoning. Herken- en beleefbaar door een stel alleraardigste en doorgewinterde stolpbewoners, die van 'Vredenburg' een waar 'Tevredenburg' maken.

WM

k i j k e r

KLAVER
MAKELAARDIJ

KIJK VOOR HET
GROOTSTE
AANBOD
STOLPEN
IN NOORD-
HOLLAND OP
WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL

KLAVER
MAKELAARDIJ

Trambaan 12
1733 AX Nieuwe Niedorp
T: 0226 414 008 | F: 0226 414 009

**BUITEN
STATE**

Kunda landelijk

WWW.KLAVERMAKELAARDIJ.NL
Boudewijn Hosmus
Keukenambacht

WWW.BOUDEWIJNHOSMUS.NL
Houtaantasting?

**HOUTWORM
BOKTOR
BONTEKNAAGKEVER**
ATTACK
DIERPLAAGBESTRIJDING

EFFECTIEVE BESTRIJDING MET GARANTIE • ISO 9001:2000 GECERTIFICEERD
40 JAAR GESPECIALISEERD IN HET BESTRIJDEN VAN HOUTAANTASTERS, ZWAMMEN EN VOGELWERING

BEL GRATIS NOORD-HOLLAND: **0800-0242000**

WWW.ATTACK.NL • VCA-GECERTIFICEERD • WWW.ATTACK.NL

Onderlinge Verzekeringsmaatschappij
De Veenhoop

Speciaal voor de brandverzekering
van rietgedekte panden.
Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet
vanaf € 1,60 %/oo en woning steen/schroefriet vanaf € 0,80 %/oo.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

BOER&JONGENS

Wijndel Jongens (1943-2010) legde het boerenleven vast in vele kenmerkende facetten. Met in zijn rijk gevulde archief ook veel prachtig materiaal met de Beemster als onderwerp.

De veehouderij hoort bij de stolpboerderij als volle melk bij de koe. Koeien horen 's winters van oudsher in de stolp op stal. Op de korte en op de lange regel. Dit vijftig jaar geleden nog normale beeld is verleden tijd. Kon eerst de uitbreiding van de veestapel nog worden opgevangen in een aparte schuur, een (dubbele) staart aan de stolp, een loopstal aan of los van de stolp, nu is de serrestal aan zijn opmars begonnen. Koeien op stal in een stolp zijn zo langzamerhand situaties die op de vingers van een hand zijn te tellen. Daarom aandacht voor het beest zelf, het dier, de koe. De hele koe in het oude verhaal dat slechts wordt ondersteunt door een vlekkenpatroon, dat onmiskenbaar de hele (heilige?) koe in beeld brengt.

Tekst WJ. Bewerking en aanvulling WM.

FOTO: WIJNDEL JONGENS

DE K VAN KOE

't Koetje geeft ons melk en room; en eet slechts gras. Alles wat van het Koetje komt, komt den mensch te pas.

"De Koe is het nuttigste dier van ons land. Haare Melk is een der gezondste en smaakrijkste voedzelen. Van den Kaashandel bloeit bijna geheel Noordholland, en Friesland voornamelijk van den Boterhandel. Met haaren Mest worden de akkers en tuinen en weiden vruchtbaar gemaakt. Geslagt zynde, is haar Vleesch eene algemeen en zeer voedzame spijs. Van het Smeer maakt men Kaarsen. Van de Huid maakt men Leder. Van het Haar maakt men Zitkussens, Matrassen en Vloerkleden; ook dient het in den Scheepsbouw tegen de Wormknaaging. Van de Beenderen maakt men Knoopen. Van den Hoornen maakt men Kammen, Kookers, Lym. Met één woord, alwat van de Koe komt, is goed. Dit vreedzaam en allernuttigst dier eet slechts gras, drinkt water, en geeft zulk eenen overvloed van voedsaame, smakelijke en Kaas en Boter bevattende Melk. Let mede op het groot en laaghangend lyf van de Koe, en verwonder u over de aanbiddelijke Wijsheid en Goedheid des Scheppers."

Uit: J.H. Swildens, Vaderlandsch A-B boek voor

DAKPANKAPBERGEN

'Landleven' besteedt in het Winternummer met een fraaie reportage aandacht aan de unieke dakpankapbergen van Noord-Holland. Keramische objecten die aan alle kanten zijn bekleed met oudhollandse rode dakpannen.

Er resteren er nog maar 9 in originele staat: in Westzaan (3), Jisp (2), Haaldersbroek, Akersloot, Beemster en Ursem. De meeste zijn niet beschermd. Enkele zijn er nieuw gebouwd zoals op de Zaanse Schans. De bouwwijze met verticale pannen zie je terug in de architectuur van de Amsterdamse School en

stolpenwinkel BESTELBON

Naam: _____
Adres: _____
Postcode en woonplaats: _____

Ik bestel hierbij: (bestellingen inclusief verzendkosten)

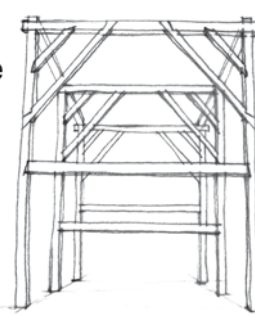
- ... ex. Houten Boerenhekken op kaart, set van 8 kaarten à € 10,-
- ... ex. boek Noord-Hollandse Boerenhekken à € 17,50
- ... ex. kaarten en boek Houten Boerenhekken samen € 22,50
- ... ex. boek De Stolp te Kijk à € 19,50
- ... ex. boek 400 jaar Beemster à € 39,90 (ex. verzendkosten)

Uw bestelling wordt zo snel mogelijk uitgevoerd, echter kunnen wij geen vastgestelde levertijd garanderen.

Uitknippen of kopie maken en in een gefrankeerde envelop opsturen naar:
Secretariaat Boerderijenstichting Noord-Holland, Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen.
Per e-mail: stolpen@xs4all.nl

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

ARCHITECTENBUREAU
KLEIN

Zaanweg 59
Wormerveer
075-6287686
www.kleinbv.nl

Voor uw rieten dak

www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman
Rietdekkers

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruigeweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

voorheen
ARCHITECTEN- EN INGENIEURSBUREAU
W.A. DE HERDER BNA VO

ONZE KWALITEIT WERKT IN UW VOORDEEL

- Ontwerp, tekenwerk en berekeningen
- Vergunningen aanvragen
- Onderzoeken en rapportages
- Technische beschrijvingen
- Artist impressions

Dorsmolen 15 D | 1771 PA Wieringerwerf | t.0227 60 06 60
www.commandeurbouwontwikkeling.nl | info@commandeurbouwontwikkeling.nl

COMMANDEUR
BOUWONTWIKKELING

PRONK BOUWT MET MEERWAARDE

PRONK BOUW BV

nieuwbouw verbouw onderhoud

Machinestraat 2, postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374, fax (0226) 392032
E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

koop voor de natuur.nl

Met uw aankoop steunt u gratis de natuur!

Steun gratis de natuur!

Doe uw online aankopen via koopvoordenatuur.nl

Gratis een steuntje bijdragen aan de natuur? Zonder dat het u iets extra's kost? Ja, dat kan wanneer u zich aanmeldt en uw online aankopen doet via het koopvoordenatuur.nl platform. U vindt hier een keur aan aangesloten webwinkels*, passend bij iedere behoefte. Deze webwinkel draagt vervolgens gemiddeld 4% van het aankoopbedrag af aan de natuurorganisatie van uw keuze. Het kost u dus niets, maar de natuur profiteert!

Meld u aan op www.koopvoordenatuur.nl en start uw online shopsessies voortaan via koopvoordenatuur.nl.

* o.a.: CenterParcs, Wehkamp, Yves Rocher, Esprit, Nike en Viking Direct

Een initiatief van:
Landschap Noord-Holland

www.koopvoordenatuur.nl

GAT IN DE SCHOORSTEEN

J.P. Schagen, bewoner van een fraaie stolp met prachtige dakkapel in Benningbroek, vertelt zijn belevenis met zijn ronde schoorsteen na een storm. Hij ging op 'letterjacht'.

Bij een hevige storm werd dit jaar van onze stolp in Benningbroek de verticale schoorsteenafdekker uit de schoorsteen geblazen of gezogen. Het grootste deel van de afdekker was op de dakkapel terecht gekomen. Hierbij waren ook diverse dakpannen gesneuveld. Verder lag er nog een deel in de goot. De metselaar adviseerde om bij betere weersomstandigheden eerst de schoorsteen verder te inspecteren. Voor deze inspectie had ik een mal gemaakt ter grootte van de oude afdekker. Nu was het nog de vraag met welk lettertype de oude afdekker beletterd is? Bij natuursteenbedrijf Harder te Hoogkarspel waar wij met de brokstukken van de oude afdekker een offerte gingen aanvragen, adviseerden ze ons om dat in het Times-lettertype te zoeken. Ze wisten ons daar te vertellen dat de Times eeuwen geleden ook reeds op (graf) stenen gebruikt werd. Na wat zoekwerk en diverse proef-afdrukken bleek dat de variant Times New Roman het dichtst bij het bestaande lettertype op de schoorsteen kwam. Daar deze letter iets breder was dan het oude moest de hoogte van de letters van 10cm naar

8cm verkleind worden, om het woord netjes op de steen te krijgen. Bij inspectie via de hier genoemde dakkapel en ladders bleek dat de schoorsteen verder nog in goede staat verkeerde. De mal was echter iets te klein en de juiste maten werden genoteerd.

Steigertje

Wij gaven opdracht om de afdekker met de aangepaste maten en ons gekozen lettertype te maken voor € 217,19. En spraken met de metselaar af dat hij afdekker ging plaatsen. Hiervoor had hij een steigertje nodig. Door het ombouwen van twee rietstoelen plus twee uithouders en twee steigerdelen heb ik onder de schoorsteen een 'steigertje' voor

hem gemaakt. Eerst wat voegwerk gedaan, hij was er nu toch. Daarna de afdekker gepast. Er bleek toch nog iets gehakt te moeten worden. Nadat dit aangepast was, de afdekker geplaatst en vastgezet met poly max bison professioneel en onder de schoorsteen nog een stukje lood aangebracht.

ps: De S die nu boven aan de steen staat is een soort handtekening als bewijs dat wij deze afdekker hebben vervangen. ▲

S
ANNO
1869

SLOOP OF HOOP

Een bijzonder boerderij-ensemble in Oostwoud en een West-Friese stolp op Wieringen. Bedreigd door sloop. De Boerderijenstichting strijdt voor behoud en met inspectie is aangehouden dat het hier gaat om stolpen in prima bouwkundige staat. Een markante verschijning in het dorpslint van Oostwoud. Op een terp twee stolpen, met een doorgang aan elkaar verbonden. Zoals in dit gebied gebruikelijk was werd voor meer hooi-opslag en/of veestalling achter de bestaande, aan de weg gelegen, stolp nog een extra stolpschuur gebouwd. Zo ook in Oostwoud en wat het nog meer bijzonder maakt: de voorste stolp heeft rond 1920 een remake in villavorm gekregen. De toenmalige, welge-

stelde boer gaf opdracht aan architect Saal om het uiterlijk naar de toen voorkomende stijl van de Amsterdamse School aan te passen. De achterste stolp -ook met ronde schoorsteen- bleef hetzelfde. Thans zijn er plannen tot sloop; de gemeente kan op grond van helaas afwezige monumentenbescherming geen sloopvergunning weigeren, zo is ons meegedeeld. De beide boerderijen worden op een veiling ter verkoop aangeboden. In tegenstelling tot eerdere informatie blijkt uit ons de gemeente aangeboden inspectierapport dat de bouwtechnische staat weliswaar enkele onderhoudsgebreken vertoont, maar vooral dat beide stolpen er zeer goed tot perfect bij staan. Het voortbestaan ligt in handen van de nieuwe eigenaar. Met de gemeente, die overigens goede wil toont, wordt door ons overleg gevoerd. ▲

STOLPEN IN HET NIEUWS STOLPENCURIOSA

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

Nog nooit vertoond. Een boek van 620 pagina's over stolpen is binnen zes weken uitverkocht. Het lukte Jaap de Wit met zijn levenswerk: de historie van 128 boerderijen in Schagen.

De gemeente verklaart een stolp in Berkhout onbewoonbaar. De bewoner betreft een huurhuis. Hij woonde er ruim veertig jaar. De boerderij, bijna anderhalve eeuw oud, was deels ingestort. Sloop volgt.

Een prachtige tentoonstelling in Heemskerk van aardewerk, opgegraven bij boerderij Heemshof. Rijk gedecoreerd serviesgoed uit de vijftiende tot en met de achttiende eeuw.

Archeologe Dieuwertje Duijn wint de W.A. van Esprijs, als aanmoediging voor jong talent. De liefde voor archeologie groeide bij haar als kind op de boerderij in Zuidermeer. Stenen en botjes verzamelen op het erf.

Sloop wacht ook een stolp in buurtschap. De Hout bij Venhuizen. Deze boerderij was al eerder onbewoonbaar verklaard. Stormen hadden gaten geslagen in het dak (zie foto).

Cartografen ontdekken steeds meer. Een stolp in Julianadorp kreeg bij de bouw in 1908 de naam Stockholm. De aanduiding is nu op de kaart gekomen, in de nieuwste versie van de Topografische Atlas Noord-Holland.

Tumult op Texel. Mag een bed & breakfast in een stolp negen tweepersoonskamers behouden? Nee, zeggen B & W: vijf is het maximum. Ja, stelt een raadsfractie: splitsing in twee wooneenheden mocht immers.

Geen extra subsidie voor restauraties, maar wel meer eigenaren helpen. Drechterland wil daarom het bedrag per monument verlagen. Stolpen krijgen voorrang bij aanvragen.

Een onzekere toekomst voor het raadhuis van Beemster - in 1993 gebouwd in stolpvorm. Met de ambtelijke fusie met buur Purmerend verliest het pand bijna al haar gebruikers.

Politiek consistent? Op de plek van een oude stolp in Dirkshorn hoeft niet per se een nieuwe. 'Als uitzondering', aldus de raad. 'Om de eigenaar niet te zeer te binden'. Het nieuwe bestemmingsplan verplicht juist vervanging.

Een overdonderd geschenk voor Leekerweide. Het zorgcentrum krijgt een stolp in De Weere. Voorwaarde van de kinderloze eigenaar is behoud van de naam: Vijnhoeve.

Alleen dak en vierkant blijven, de rest van een stolp uit 1907 in Wogmeer wordt nieuw. Uit ruimtegebrek werkt de aannemer met stalen buispalen. Steeds wordt een deel aangelast, tot een diepte van 9 meter is bereikt.

In deze rubriek komen curieuze stolpen aan bod. Een blik in onze Beeldbank www.boerderijenstichting.nl) levert van zo'n 5.500 stolpen info en beeld op.

Deze vreemde, uitgerekte stolp(?) staat in Spanbroek. Met de darsdeuren in het midden. Weet iemand hier wat meer van? ▲

De Hout. Stolp wordt gesloopt.

Nieuwsbrief nr. 71 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', december 2012.

Secretariaat: Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen, telefoon 072 - 581 68 88 (ma t/m vr 10 - 12.30 uur), e: stolpen@xs4all.nl website: www.boerderijenstichting.nl

Bank: 338181 t.g.v. Boerderijenstichting Noord-Holland, Alkmaar.

Redactie: Mart Groentjes en Willem Messchaert

Fotografie: Mart Groentjes

Grafische verzorging en advertenties: Elise Bon en Carla Buijsman ipsi b.v., Zwaag (0229 - 27 27 00)

Druk: Meco Offset, Zwaag

Oplage: 1.950 exemplaren

Het bestuur van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp':

Evert Vermeer (voorzitter)
Larixplantsoen 15, 1702 XG Heerhugowaard

Mart Groentjes (secretaris)
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen

Evert Barendrecht (penningmeester)
Jan Greshoffstraat 20, 1822 JC Alkmaar

Willem Messchaert (perscontacten, vierkantdeling)
Nieuwe Streek 8, 1767 CB Kolhorn

Melanie Balledux, Warmenhuizen

Joop van Diepen, Oosterblokker

Sander Douma, Schermerhorn

Wilma Eelman, Den Burg

Maarten Koning, De Goorn

Wim Schermerhorn, Grootchermer

Henk de Visser, Oudorp

Anneke Zandt, Twisk

Peter van Zutphen, Anna Paulowna

Advisering

Het is voor leden mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische cq esthetische aspecten en onderwerpen over boerenerven 'op locatie' te verstrekken.

Voor een dergelijk advies wordt een bijdrage van € 90,- (all-in) in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan het secretariaat van de adviescommissie:

Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen
e: stolpen@xs4all.nl

Zie ook onze website: www.boerderijenstichting.nl

De nieuwsbrief verschijnt 4 maal per jaar.

ISSN 1566-8843

Te weten

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is € 15,- per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door!